

ISSN 0130-528X

UKRAINIAN | УКРАЇНСЬКЕ LITERARY STUDIES | ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Issue 89–90

Випуск 89–90

Scientific journal

Збірник наукових праць

Published 1–2 issues per year

Виходить 1–2 рази на рік

Published since 1966

Видається з 1966 року

Ivan Franko
National University of Lviv

Львівський національний
університет імені Івана Франка

2025

CUM GRANO AMORIS
НЕСПОДІВАНА ЗНАХІДКА, АБО «ЇЇ ВЕЛИЧНІСТЬ» ІРИНА ВІЛЬДЕ
В МЕМУАРНІЙ «НОВЕЛІ» ІВАНА ДЕНИСЮКА

Юрій ГОРБЛЯНСЬКИЙ, Марина КУЛЬЧИЦЬКА

Коли готуєш публікацію чиеїсь праці, а особливо поважної людини, до якої відчуваєш щирий пієтет, дуже складно підібрати акорд, із якого найдоречніше розпочати своє вступне, можливо, й подячне, слово. Цього разу маємо справу з публікацією спомину світлої пам'яті професора філологічного факультету Львівського державного (з 1999 р. – національного) університету імені Івана Франка Івана Денисюка про одну з його улюблених письменниць і найекстравагантніших постатей українського культурного простору ХХ ст. Ірину Вільде (Дарину Дмитрівну Макогон-Полотнюк; 1907 – 1982).

Іван Денисюк (1924 – 2009) прожив довге, насичене численними, почасти фатальними, випробуваннями життя, але й щасливими, незабутніми знайомствами, причому зі справді неординарними людьми того часу, що переростали в дуже інтенсивне товаришування, а інколи в дружбу. Він був із тих особистостей, які своєю різножанровою й полігалузевою творчістю, незважаючи на дуже непрості умовини радянського тоталітарного режиму, зумів усе-таки зреалізувати свою велегранну обдарованість: і в науковій дискусії (як великий ерудит-філолог, історик і теоретик літератури, фольклорист); і в літературно-критичній діяльності (критика художньої та наукової продукції); і в амплуа архівного «детектива» й унікального педагога, лектора-златоуста; і як один із найактивніших adeptів так званого «усного літературознавства» та просто дотепний оповідач ретельно дібраного репертуару розмаїтих бувальщин і психологістських анекдотів, почасти з дуже відвертим, соромітним змістом. Бувало, слухаєш у професоровому виконанні вдесьте чи всоте один і той самий наратив – і незнарошна відчуваєш, як давня, добре відома оповідка поступово обростає новими нюансами, інтерпретативними акцентами і як, на подив усіх слухачів, органічно упринагіднена до поточної ситуації, так би мовити, «припасована» до злоби дня. Годі забути й таке: де тільки появлявся професор І. Денисюк, там завжди запановував особливий духовний мікроклімат, насичений енергією завзятої евристики, невсипущого інтелектуального пошуку, іскрометного дотепу, зичливої іронії, шляхетного академічно-ерудитного змагу.

Ще за життя І. Денисюка багато хто з сучасників визнавав, що він зумів виплекати оригінальну дослідницьку методику й не менш своєрідно зоркестровану викладацьку манеру, котрі мають і зараз, через більш як півтора десятиліття років по його смерті, неймовірну

гравітаційну силу, або ж, кажучи професоровим словом, поваб для кожного реципієнта. Власне кажуче, над своїм словом і дисципліною думки він працював не один рік і не одне десятиліття. У своїх мемуарних пасажах науковець скоромовкою згадав, що до отих наполегливих «вправ зі стилем» (Раймон Кено) його передусім спонукав третій (після академіка М. Возняка та доцента Олексія Мороза) науковий керівник кандидатської дисертації, відомий філолог-україніст ХХ ст., літературознавець і критик Семен Шаховський (1909 – 1984), якого, як згадував І. Денисюк, любовно у студентському й аспірантському середовищі (мабуть, через юдейське походження й репутацію високого викладацького професіоналізму) величали Натаном Мудрим. До речі, як відомо з його життєпису, у 1950-х роках він переїхав із Києва до Львова (що було своєрідним засланням за ідеологічну непевність) і працював у 1953 – 1966 рр. спочатку доцентом, а потім професором кафедри української літератури Львівського університету. Отож професор С. Шаховський, сам великий стиліст і майстер-віртуоз літературознавчого мікроаналізу текстів, заохочував обдарованих учнів і колег працювати над стилем, адже, додавав І. Денисюк, він «не визнавав досліджень, написаних залізобетонним шаблоном...» [5, с. 337].

Професор І. Денисюк був людиною, яка, незважаючи на начебто супокійний, сумирний, флегматичний, аполітичний характер, виявляла велику непоступливість у принципових ситуаціях, інколи аж до скрайнього ригоризму, якщо його думки безпідставно й нахабно не брали до уваги, ігнорували. Також він нізащо не дозволяв собі зупинятися на півдорозі до мети, не допускав жодної легковажності в інтерпретуванні теоретичної проблематики, історико-літературного та культурного фактажу, концепту, ідеї. Був за натурою добродієм у безпосередньому розумінні цього слова, безсумнівним аристократом духу, тому й шукав подовкіл себе споріднені душі і, як знаємо, здебільшого успішно їх знаходив. Саме тому у другій половині життя (десь після 55-60-річного віку) почав усе активніше виступати в публічному просторі з мемуарними дописами. А про мотивацію до мемуарного письменництва згодом сам написав у автобіографії «На перехресті часів»: «Живий літературний процес вимагав рецензій, і без цього жанру не можна було обійтися. Ювілеї літераторів, яких я знав особисто, а котрі вже належать до “одшедших поколінь”, спонукали вдатися до мемуарів. Так появилися спогадові *есе* [письмівка наша. – Ю. Г., М. К.] про Михайла Рудницького, Михайла Возняка, Євгена Лазаренка, Теофіля Комаринця, Марію Деркач, а також, може несподівані для мене, як хто подумає, – про Беатріче Коцюбинського – О. Аплаксіну, про Олену Телігу» [5, с. 343]. Про особливу окриленість і неповторність творчості І. Денисюка свого часу вели мову Михайлина Коцюбинська, Микола Ільницький [7], Тарас Салига [7], Андрій Скоць [7], Лариса Бондар [1], Володимир Микитюк, Микола Легкий, Тарас Пастух, Ярослав Гарасим [8], Ірина Роздольська та ін.

Про налаштованість І. Денисюка на жваву, зацікавлену, безпосередню комунікацію з численними репрезентантами української творчої інтелігенції, як і про його особисту непересічність, свідчить також монументальна епістолярна спадщина (понад тисячу листів до десятків-сотень адресатів різного віку та суспільного статусу). Цей велетенський

корпус епістолярію вже понад десятиліття самозабутньо збирає Денисюків учень, виходець із бойківської частини Львівщини, доктор філологічних наук, професор Сидір Кіраль. Із власного досвіду відзначимо, що, перечитавши кількоро листів І. Денисюка до одного з улюблених його учнів і колег – Івана Остапика, доцента філологічного факультету Львівського університету, можна безбоязно заповідати, що опубліковане Денисюкове листування незагойно стане бестселером і, без жодного сумніву, дуже читаною україномовною лектурою і в середовищі творчих людей, інтелектуалів, і серед різновікової аудиторії будь-якого суспільного прошарку України. Не випадково в одному листі до друга-професора М. Коцюбинська, науковиця й есеїстка з кола шістдесятників, одна з найактивніших дослідниць україномовного листування, авторка численних статей, що склали основу книги монографічного характеру «“Зафіксоване і нетлінне”. Роздуми про епістолярну творчість» (Київ, 2001), підкреслила недвозначним компліментом його епістолографічний талант: «...Варто було б укласти спеціальну Антологію епістолярних шедеврів на українському матеріалі (текстів не забракло б!). Так от твоїм листам сам Бог велів потрапити до такої антології...» [цит. за: Гарасим Я. Іван Овксентійович Денисюк. Біографічний нарис, див.: 9, с. 16–17)]. Додамо до компліменту духової та творчої посестри львівського науковця і свій – про те, що не менш неповторний І. Денисюк і як мемуарист.

На наш погляд, оті Денисюкові спорадичні спогадові розважання як данина вдячності численним – важливим – людям у його житті, які з плином часу щораз кількісно збільшувалися, зараз, із понадп’ятнадцятилітньої дистанції після його відходу у засвіти, якщо бути цілковито об’єктивним, справді, упевнюють у тому, що його мемуаристика – один із найкolorитніших, найоригінальніших і найчитабельніших спогадових корпусів у контексті всіх, навіть дуже розрекламованих мемуарів, які появилися друком ув українському культурному просторі впродовж останніх двох сторіч. Свій неповторний фактологічно-естетичний поваб, звісно, мають і багато інших українських мемуарних текстів, як-от: «Пережите і вистраждане» (1885) Якова Головацького, «Австро-руські спомини (1867 – 1877)» Михайла Драгоманова, «Спомини з мого життя» (1912–1913) Олександра Барвінського, «З останніх десятиліть життя Івана Франка. 1896 – 1916. Спогади і причинки» Михайла Мочульського, «Чорні рядки» (1930) Андрія Чайковського, «Гуцульський театр» і «Спогади з театральної діяльності» Гната Хоткевича, «Минуле українського театру» (1953) Івана Мар’яненка, трикнижжя «Письменники зблизька», «У наймах у Мельпомени» (1963) та ін. Михайла Рудницького, згадки-свідчення про переслідування й репресії за радянського тоталітаризму – Івана Сенченка («Нотатки про літературне життя 20–40-х років»), Бориса Антоненка-Давидовича, Надії Суровцевої, Гелія Снегірьова (лірико-публіцистична розповідь «Набої для розстрілу (Ненько моя, ненько...)» (1972)), Лариси Крушельницької («Рубали ліс... Спогади галичанки»), як і «Розповіді про неспокій» Юрія Смолича, «тетралогія» Уласа Самчука («П’ять по дванадцятій: записки на бігу» (1954), «На білому коні» (1972), «На коні вороному» (1975), «Планета Ді-Пі» (1979)) та мемуарно-есеїстичні книги «Від Зінькова до Мельбуерна» Дмитра Нитченка, «Розмови в дорозі

для себе...» (1985) Івана Кошелівця, «Зустрічі і прощання» (1987) Григорія Костюка, «Я – мене – мені... (і довкруги). Спогади» Юрія Шереха-Шевельова, «Шлях зі Сходу на Захід. Спогади» (1998) Олексі Горбача, «Спомини в біографії» (1999 – 2002) Богдана Бойчука, «Лініями долі» (2003) Андрія Содомори, «Там, де не колеться трава. Гнат Хоткевич та його родина» Галини Хоткевич, «Книга споминів» (2006) Михайлини Коцюбинської тощо. Але, ще раз підкреслимо: без жодного сумніву, навіть у такому багатоголосому ансамблі україномовних мемуаристів голос професора І. Денисюка вирізняється неповторним тембром та оригінальною фактурою.

У багатому діапазоні творчих зацікавлень І. Денисюка виразно виділяються улюблені імена, до яких учений апелював за різних обставин упродовж усього життя як до найшляхетніших резонаторів свого духовного становлення й інтелектуального пошуку. Вони, ті знакові постаті, а саме: Михайло Драгоманов, Іван Франко, Михайло Павлик, Леся Українка, Михайло Коцюбинський, Ольга Кобилянська, «покутяни», Гнат Хоткевич, академік Михайло Возняк, Денис Лукіянович, Михайло Рудницький... – входять до його символічного інтелектуального пантеону, чії життя і творча спадщина формували і його як неповторну творчу індивідуальність. До короткого переліку таких знакових імен, до яких із особливою шанобливістю, пієтетним патосом ставився науковець і зчаста апелював у своїх текстах та щоденних сеансах «усного літературознавства», належала й Ірина Вільде.

Про авторку романів «Повнолітні діти» та «Сестри Річинські» І. Денисюк написав начебто небагато, проте його праці досі дуже важливі для осмислення її життя і творчості: літературно-критична студія «Сад Ірини Вільде», що вийшла в номері 8 журналу «Жовтень» за 1978 р. [6]; синтетичний літературний портрет «Ірина Вільде» у довідковому виданні «Радянські письменники» (Київ, 1987) [3]; примітки до п'ятитомника творів письменниці, що вийшов у 1986 – 1987 рр. у київському видавництві «Дніпро» [див.: 2]. Однак духовну значущість імені Ірини Вільде в науковій біографії І. Денисюка засвідчує й частотність згадок про неї в різних контекстах – про це, зокрема, довідуємося з покажчиків імен до чотирикнижжя його вибраних літературознавчих і фольклористичних писань, куди ввійшла значна частина його історико-літературних, теоретичних, франкознавчих, красназнавчих, фольклористичних праць, рецензії на художні книги і наукові праці та мемуаристика. На жаль, чомусь для жодної вільдезнавчої праці І. Денисюка у тому розкішному виданні вибраного місця не знайшлося, бо ж і в таких текстах про поточну, «живу» літературу виявилася ще одна грань неординарності львівського златослова й любомудра філології – як літературного критика.

До того ж, у 2019 р., коли появилася оголошення про Всеукраїнську наукову конференцію «Карбівничий чистого металу», присвячену 95-річчю від дня народження І. Денисюка, мабуть, не цілком випадково серед розмаїтих паперів із домашнього архіву І. Остапика, до якого ми мали доступ у зв'язку з підготовкою книги зібраних праць і спогадів про нього, у поле зору втрапив один машинописний рукопис із пафосною назвою – «Зустріч з королевою (штрихи до портрета Ірини Вільде)», а перед титулом, на першому аркуші в лівому куточку, був зазначений автор – «Іван Денисюк». Спочатку ми не надали

цьому машинопису якогось значення, подумавши, що той текст Іван Овксентійович точнодесь уже опублікував. Але після безпосереднього опитування його друзів, близьких знайомих, колег та учнів, а також після ретельної перевірки різних періодичних видань і збірників, куди могли ввійти матеріали по Ірину Вільде, ми достеменно упевнилися, що такого цілісного спогаду про авторку «Повнолітніх дітей» професор із невідомих причин усе ж ніде не опублікував. Це наштовхнуло на думку, що випадкова знахідка могла стати справжнім відкриттям, сенсацією, бо ж ми, його учні, добре знали вагу кожного Денисюкового слова. І от задля апробації на Денисюківську наукову конференцію з нагоди його 95-річчя була задекларована недвозначна тема для виступу: «Зустріч із Ії Величністю: віднайдений спогад Івана Денисюка про Ірину Вільде» (до речі, дехто з колег іронічно відгукувався про «зайву пафосність» формулювання теми, не відаючи істоти справи). Цікаво, що ще задовго до конференції та й після виступу траплялися скептики, які авторитетно запевняли, що, мовляв, той професорів текст про Ірину Вільдедесь усе-таки був надрукований. Надалі ж склалися так обставини, що чомусь матеріали конференції її організатори не зібрали, і ми «відтермінували» свій намір щодо публікації віднайденого спогаду. Минулоріч, 22 листопада 2024 р., із нагоди 100-их роковин від дня народження відбулася Міжнародна наукова конференція «Semper Professor: велегранність наукового таланту Івана Денисюка», на якій Ю. Горблянський виступив із доповіддю про хоткевичезнавчий доробок вченого. Саме під час підготовки до сторічного ювілею пригадалося, що маємо невиплатний борг перед Учителем, і нарешті було вирішено, що треба проєкт із публікацією мемуарного есе І. Денисюка про Ірину Вільде довести до логічного завершення.

Коротко охарактеризуємо знахідку. Денисюкова мемуарна «новела» у машинописній версії має обсяг у вісімнадцять із половиною друкованих листків, на яких промовистою жовтизною позначилися «кроки часу» (так 1979 р. дуже влучною метафорою про феномен проминання озаглавила свою чергову книгу, що вийшла у видавництві «Каменярь», Ірина Вільде). У рукопису майже на кожній сторінці є численні корективи або дописки різнокольоровими ручками. За характером правок та уточнень у тексті можна легко відрізнити принаймні два почерки – самого І. Денисюка (більшість виправлень) і, можливо, його учня І. Остапика, якого вчений дуже цінував і якому, найвірогідніше, перед опублікуванням дав матеріал для уважного, фахового прочитання.

Чому так склалося, що спогад не дійшов до читача, можемо лише висловлювати припущення, здогади, конструювати різні гіпотези. Зрештою, це не так важливо, значно важливіше виправити непорозуміння, опублікувавши віднайдений текст. На нашу думку, цю спогадову статтю (адже про жанр сигналізує підзаголовок «Штрихи до портрета Ірини Вільде») І. Денисюк міг написати наприкінці 1980-х – на початку 1990-х, коли, по-перше, ще панувала доба друкарської машинки, а комп'ютери лишень почали завойовувати науковий «побут». «Підтвердити» слушність нашого здогаду може докладний стилістичний аналіз Денисюкового наративу. Добре відомо, що професор полюбляв декорувати свої тексти термінологічними чи фраземними запозиками з розмаїтих сфер людської діяльності, модними в суспільстві словами, у такий спосіб естетично

«оживлюючи» виклад і поживляючи його рецептивну фактуру. Саме такі характерні – хронологічні – імпланти у спогаді про Ірину Вільде і підказують нам приблизний час постання тексту. Так-от, у характерологічному мікропортреті свого вчителя, академіка М. Возняка, на 3-ій сторінці машинопису знайденого спогаду легко виловлюємо одне таке промовисте слово, насичене «запахом» часу. «Навіть наш батько, наш незабутній Михайло Степанович Возняк, котрого ми обожнювали, – пише І. Денисюк, – нелегкий був у спілкуванні. Він рідко говорив спокійно, а здебільшого схвильовано вигукував, вимахуючи руками. Міг зірватися з місця в аудиторії на лекції якогось викладача, коли той висловлював помилкову думку, давав неточну інформацію. “То неправда!!!”» – кричав на всю аудиторію перед студентами академік, бо ж істина і *гласність* (письмівка наша. – Ю. Г., М. К.) були дорожчими для нього від якихось там умовностей» (докладніше див. нижче – у статті-спогаді «Зустріч з королевою»). Використане тут словечко «гласність» увійшло в моду на просторах Радянського Союзу в час Горбачовської перебудови, тобто в 1985 – 1991 рр., коли комуністична партія за допомогою перебудовних реформ намагалася очиститися від негативної пам’яті про нещодавні жорстокі злочинні дії «попередників» (у період сталінського та брежнєвського тоталітаризму). Як бачимо, незважаючи на неприховану аполітичність професора І. Денисюка, дотепника, любителя анекдотів, зокрема й політичних, його інтелект відразу ж резонував і творчо освоював модні суспільні віяння й найхарактернішу для конкретного хронологічного зрізу лексику, а потім із новоосвоєного «знання» укладав оригінальну мозаїку своєї текстури.

Принагідь наголосимо, що багато пасажів зі спогаду про Ірину Вільде відлунюють і численними ремінісценціями з інших, добре знаних Денисюкових текстів. Так, у автобіографічному нарисі «На перехресті часів», у контексті згадки про «характерників» натрапляємо на іронічно інтонований фрагмент про екстравагантну непередбачливість натури Ірини Вільде, у якому відстежуємо чіткі контури перегуку з тим мемуарним есе про письменницю, який друкуємо нижче. «З тривогою і довго я чекав, – читаємо в професоровій автобіографії, – за що мене вилає гостра на язык Ірина Вільде, надрукувавши статтю про неї. А вона просто не хотіла її читати. Нарешті хтось таки умовив переглянути – й ось дзвінок живого класика до потерпаючого критика: “То я, Вільдиха. Я прочитала те, що ви там про мене понаписували. А то все неправда, бо я не є така велика, як ви мене уявили. Але стаття...”. Тут письменниця почала її хвалити так, що про це соромно писати, і запросила автора до себе. Як один мент пролетіли півтори години бесіди з авторкою “Повнолітніх дітей” та “Сестер Річинських”, а мене не покидала тривога, за що ж вона мене все-таки вилає, і це сталося. “Як ви посміли запитати у мене, чи я щось пишу! – тоном величезного обурення накинулась вона на свого гостя. – А хіба ви можете не писати, можете, можете?” – “Ні, не можу, – ніяковів я, – і мені соромно, що таке запитав”. – “Ну то добре, що хоч соромитесь”» [5, с. 342]. Ми зумисно подаємо цей просторий пасаж повністю, щоби загострити увагу на одній важливій рисі творчої лабораторії професора І. Денисюка: ще до або й у процесі написання чергової праці науковець наче здійснював «апробацію» нового креативу в безпосередньому «живому» діалозі з приятелями, колегами й учнями, артистично

переповідаючи (а це він умів дуже майстерно робити!) окремі ефектні моменти, щоби упевнитися, що його праця потрібна, на часі.

Тому не варто спішити з висновками й запевняти, що в віднайденому Денисюковому есе все таке ж саме, ті ж самі згадані епізоди й подробиці, що й у інших мемуарних текстах, що так зване «відкриття» не містить нічого нового. Ми все-таки категорично заперечуємо таку негативну реакцію і припрошуємо набратися терпіння, вчитатися в текст, тоді кожен «винесе» звідти для себе не одне нове «дивнеє перло». Адже, як відомо, у своїх мемуарних писаннях Іван Овксентійович дуже часто вдавався до різних відлунь, зближень, зіставлень, інтелектуальної гри, щоби якомога точніше охарактеризувати ту чи іншу людину, із якою мав щастя бути знайомим, зустрічатися, спілкуватися (інколи такі діалоги відбувалися й у формі інтелектуальної дуелі, як із більшістю характерників, до прикладу, із Денисом Лукіяновичем, Михайлом Рудницьким чи Іриною Вільде). Через те, що коло близьких професоровому серцю творчих особистостей, особливо львів'ян, із якими він вряди-годи контактував наживо, постійно перебували в полі його духовного зору. Почасти це були люди, із якими було непросто й не завжди комфортно, але вельми цікаво. Саме тому у багатьох мемуарних наративах і в принагідних розповідях у форматі «усного літературознавства» (до речі, цей зворот, мабуть, також один із влучних професорових «понятійних» новотворів) І. Денисюк згадував неодноразово імена й досвід спілкування зі знаковими для його інтелектуального становлення особистостями. Згадуючи вчергове певну ситуацію, випадок, подію, учений подеколи істотно видозмінював, варіював свої захопливі оповідки-«бувальщини». Розповідь про свої зустрічі з екстравагантною «Королевою» – Іриною Вільде, як і інші новелки-спомини, науковець насичує численними принагідними портретними мікрохарактеристиками людей, яких добре знав і яким у такий спосіб виказував свій пієтет. Тож і тут, у спогаді про Ірину Вільде, читач зустріне і вже відомих із інших текстів персонажів – «характерників» Дениса Лукіяновича, Михайла Рудницького, Михайла Возняка, «лаборанта з професорською ерудицією» Дмитра Ілліча Ліськевича, і нових – Соломію Крушельницьку, Дмитра Макогона (батька Ірини Вільде), Євгена і Ярему Полотнюків (чоловіка й сина письменниці), Стеллу Едуардівну Кащій-Томашівську (германістку, перекладачку творів і близьку подругу письменниці), Тараса Мигалья, Романа Іваничука, Романа Кудлика, Миколу Ільницького та ін. Перечитуючи Денисюкове есе (за його ж жанровим окресленням) про Ірину Вільде, кожен щиро подивується проникливості, глибині, лаконічності, переконливості й дотепності його психологічних замальовок-характеристик різних людських натур. Читач також із перших рядків відчує ненав'язливу магію багатого й неповторного мовного оформлення тексту, оригінальність його гри з контекстами, багатомовним інтертекстом, іронічну зичливість і шляхетний пієтет до кожного згаданого імені. Це свідчить про особливу ментальну природу І. Денисюка, творця різних – наукових, епістолярних, мемуарних, художніх – текстів, як велегранно обдарованої людини. Професор, без сумніву, мав цілковиті підстави дефініювати жанр своїх мемуарних етюдів як есе. У його мемуаристиці часто органічно злитовані в монолітну єдність власне документалізована оповідь самовидця,

свідка, співучасника, наукомісткі розмисли й відверто естетизовані, художні пасажі. Аналогічні риси притаманні й Денисюковій мемуарній «новелі» про Ірину Вільде.

Цей спогад підтверджує й те, що, навіть ретельно перечитавши всі спеціальні літературно-портретні брошури чи монографії про авторку «Сестер Річинських», скажімо, Марії Вальо, Володимира Качкана, Наталії Мафтин та ін., знання про натуру письменниці та специфіку її творчості не буде достатнім без скрупульозного осмислення вільдезнавчої спадщини І. Денисюка. Свого часу І. Денисюк щонайменше двічі використав у своїй творчій практиці однакову назву – «Майстерність мемуариста» (для рецензії на чергову книгу спогадів М. Рудницького та в якості титулу передмовної статті до книги Лариси Крушельницької «Рубали ліс»). Тепер ми своєю чергою маємо добру нагоду професорові компліменти на адресу двох видатних сучасників, українських мемуаристів-ерудитів, переадресувати йому, бо ж і він був безсумнівним, великим майстром усного й записаного спогадового слова.

На сам кінець згадаємо, як характеризував «генерала науки» І. Денисюка у високій компліментарній амплітуді (у стилі барокового оздобного «надміру») його однокурсник і друг Андрій Скоць у Дзеркальній залі Львівського університету 12 грудня 2004 р. під час 80-річного ювілею («нарізаємо» лише найбільш промовисті місця): «Щаслива наука, що має такого Денисюка. Щасливий Денисюк, що має таку науку. [...] Майстер високої культури письма, письма глибокого, розумного, як кажуть, “густого”. Навдивовижу тонкий стиліст, який відчуває мелодіку, евфонію, “музику” художнього тексту, поетику мистецького слова, душу букв і звуків літературного твору. [...] ...Його наукові роботи читаєш з великою насолодою, вони окрилюють, духовно збагачують. [...] Денисюк немовби запрошує, заангажує читача до тексту студії, розвідки. Починаєш читати Денисюка – обов’язково дочитаєш до кінця, не зупинишся на півсторінці. Він веде нас у художні простори твору, в його глибинні надра, і, йдучи за Денисюком, добудеш оці незримі субстанції художності. Таке високоестетичне, високомайстерне літературно-наукове прочитання художнього твору до снаги тільки вченому могутнього аналітичного розуму і шляхетної естетичної культури...». І для остаточного завершення – дифірамбічний пуант: «...Він – дбайливий батько і дідусь, буйночубий [...], милий співбесідник, людина глибоких почувань, добрий, лагідний, ніжний, ласкавий, м’який, веселий, дотепний, любить жарт, сміх, не злопам’ятний, добродішній, доброзичливий, духовно вродливий, трішки флегматичний, трохи неорганізований у побуті, трохи забудькуватий, але що стосується науки і педагогічних справ – винятково ретельний, наполегливий у досягненні мети, цілеспрямований, працелюбний. Іншими словами – наш характерник, наша потіха і наша радість» [докладніше див.: 10]. Ми би, однак, зробили незначне уточнення до останнього речення: не варто величати професора І. Денисюка характерником, бо він не цілком відповідає головним критеріям «характерництва», які сам і сформулював. Він радше належав до непрóстих... Був із людей, котрих щедра природа обдарувала надзвичайними здібностями: будучи неперевершеним маестро глибокомудрого, «живого» слова, своєю унікальною ерудицією й абсолютним естетичним слухом і смаком він наче утверджував за собою репутацію справжнього відуна-знахаря й великого гуру.

Отож маємо велику приємність запросити всіх, незалежно від фаху, гурманів-інтелектуалів до справжнього естетичного бенкету, до читання чергового Денисюкового шедевру – «статті»-есе про Ірину Вільде «Зустріч з королевою».

Використана література

1. Бондар Л. Іван Денисюк і сцена, на сцені, поза сценою // Іван Денисюк. Не попів слів, а серця жар...: збірник наукових праць та матеріалів. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. С. 273–288.
2. Вільде Ірина. Твори: в 5 т. / Примітки І. Денисюка. Київ: Дніпро, 1986–1987.
3. Денисюк І. Ірина Вільде // Радянські письменники: 1917 – 1987. Київ, 1987. Київ, 1987. С. 3–18.
4. Денисюк І. О. Літературознавчі та фольклористичні праці: у 3 т., 4 кн. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2005. Т. 1, кн. 1. 486 с.
5. Денисюк І. О. Літературознавчі та фольклористичні праці: у 3 т., 4 кн. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2005. Т. 1, кн. 2. 486 с.
6. Денисюк І. Сад Ірини Вільде // Жовтень. 1978. № 8. С. 124 – 130.
7. «З мого духа печаттю...» Збірник наукових праць на пошану професора Івана Денисюка: у 2 т. Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2001. Т. 1. 352 с.; Т. 2. 228 с.
8. Іван Денисюк. Біобібліографічний покажчик / Упорядн.: Я. Гарасим, П. Салевич; передмова: І. Денисюк. Львів, 1998. 46 с.
9. Іван Денисюк / упорядник Я. Гарасим. Львів, 2004. 48 с. (Серія «Заслужені професори Львівського національного університету імені Івана Франка»).
10. Скоць А. Слово про Івана Денисюка / відп. ред. та автор вст. сл. Б. Якимович. Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 20 с.

Юрій Горблянський – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури ім. акад. М. Возняка Львівського національного університету імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна).

Yuriy Horblyans'kyi – Cand. Sc. (Philology), Associate Professor, Acad. M. Vozniak Department of Ukrainian Literature, Lviv Ivan Franko National University (1 Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine).

E-mail: yuriy.horblyanskyi@lnu.edu.ua

Марина Кульчицька – кандидат філологічних наук, доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79000, Україна).

Maryna Kulchytska – Cand. Sc. (Philology), Associate Professor, Department of Ukrainian Studies and Intercultural Communication, Lviv State University of Life Safety (35 Kleparivs'ka Str., Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: m.kulchytska@ldubgd.edu.ua

Стаття надійшла до редколегії: 12.12.2024.

Прийнята до друку: 24.02.2025.